Jean-Louis Fournier

Dul

ANLATI

Çeviren: Can Belge

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

DUL

Jean-Louis Fournier 1938 yılında Fransa'nın kuzeyindeki Arras şehrinde doğdu. Yazarlığının yanı sıra televizyon programları da hazırladı. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabıyla 2008 Femina ödülünü aldı.

Üretken bir yazar olan Fournier'nin yapıtlarından bazıları şunlardır: *Le curriculum vitae de Dieu*, 1995; *Il a jamais tué personne mon papa*, 1999 (*Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam*, Çev. Zafer Demez, YKY 2009); *J'irai pas en enfer*, 2001; *Mouchons nos morveux*, 2002; *Mon dernier cheveu noir*, 2006 (*Son Siyah Saçım*, Çev. Billur Köker, YKY 2012); *A ma dernière cigarette*, 2007; *Où on va, papa ?*, 2008 (*Nereye Gidiyoruz Baba?* Çev. Aslı Genç, YKY 2009); *Veuf*, 2011 (*Dul*, Çev. Can Belge, YKY 1013); *Ça m'agace !*, 2012.

Can Belge Çevirmen ve editör.

Jean-Louis Fournier'nin
YKY'deki kitapları:

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam *(2009)*
Nereye Gidiyoruz Baba? *(2009)*
Son Siyah Saçım *(2012)*
Dul *(2013)*

JEAN-LOUIS FOURNIER

Dul

Çeviren
Can Belge

Anlatı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 3826
Edebiyat - 1085

Dul / Jean-Louis Fournier
Özgün adı: Veuf
Çeviren: Can Belge

Kitap editörü: Ersel Topraktepe
Düzelti: Ömer Şişman

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj San. A.Ş.
Dudullu Organize San. Bölgesi 1. Cad. No: 16 Umraniye-İstanbul
Tel: 444 44 03 • Fax: (0216) 365 99 07-08 • www.bilnet.net.tr
Sertifika No: 31345

Çeviriye temel alınan baskı: Éditions Stock, 2011
1. baskı: İstanbul, Mart 2013
2. baskı: İstanbul, Nisan 2017
ISBN 978-975-08-2476-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2012
Sertifika No: 12334
© Éditions Stock, 2011

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

"Neşeli olmak nezaket gereğidir."

Voltaire

Artık dulum. 12 Kasım günü Sylvie öldü.
Çok üzücü.
Bu sene, indirimli satışlara birlikte gidemeyeceğiz.

Sylvie ayaklarının ucuna basarak, usulca gitti. Hafifçe zıplayarak ve mutluluğun çekip giden sesiyle.

Rahatsız etmek istemezdi, ama beni son derece rahatsız etti.

Bu sene, kış daha erken, 12 Kasım'da başladı. Sanırım çok uzun sürecek ve her zamankinden sert geçecek.

Sylvie beni terk etti. Ama başka biri için değil. Güz yapraklarıyla birlikte kibarca yere düştü. Irmaktan geçen bir kuşun gagasının rengini tartışıyorduk. Aynı fikirde değildik, ona sen göremezsin dedim, gözlüklerin yok. Güzel durmadığı için takmak istemediğini söyledi. Uzağı iyi görüyorum dedi ve sustu, sonsuza kadar. İtfaiyeciler geldiler, ateşi yeniden canlandırmayı başaramadılar, Sylvie son nefesini vermişti.

Kendinden bahsetmeyi sevmezdi. Hele kendi için iyi şeyler söylenmesini hiç sevmezdi. Madem şimdi gitti, fırsattan istifade edeyim.

Onunla tanıştığım için çok şanslıyım. Daima, güleryüzle yanımda olmuştu.

Bir porselen gibi nazik ve dayanıklıydı. Cesaretliydi. Bana, kimsenin beğenmediği bana, kırk yıl dayandı.

Birbirimizi tamamlıyorduk. Benim eksilerim, onunsa artıları vardı. İyimserle kötümserin buluşmasıydı bu. Ve bir özgeciyle bir egoistin.

Ona bir gün, özgeciliğin zihinsel bir hastalık olduğunu söyledim, bir yerde okumuştum. Cümlelerime ben diye başlamam onu şaşırtıyordu. Ona, dilbilgisi açısından birinci tekil şahıs olduğumu, dolayısıyla birinci tekil şahıs olarak konuşmam gerektiğini söylemek zorunda kalmıştım. Ben, kendiliğimden kendimi; o ise kendiliğinden ötekileri düşünüyordu.

Fırça olayını hatırlıyorum, eski bir hikâyedir. Bana bir sanayicinin hediyesiydi, televizyon için fabrikasında yaptığım bir röportajdan sonra vermişti. Her çeşit, her boyda fırçaların olduğu bir takım hediye etmişti bana.

Akşam yemeğe arkadaşlarımız gelecekti. Yemeğin sonunda Sylvie fırça kutusunu bir servis tabağı gibi tek tek herkese tutarak birer tane seçmelerini istedi. Tabii ki en güzellerini seçtiler. Fırçalar gözümün önünde birer birer giderken ben hiçbir şey söylemiyordum ama bakışlarımla ona saldırıyordum. Egzotik ahşap sapları ve yumuşacık ipek tüyleri olan çok hoş fırçalar vardı. Onları vermek istemiyordum, benimdi onlar, benim fırçalarımdı.

Benim kaba sabalığımı bir peynir gibi işlemiş, bir şeker gibi inceltmişti. Kanıt lazımsa, bembeyazım işte. Beğenisi ikimize de yetiyordu, mobilya üslubundan anlıyordu. Onun peşinden eskicilere gide gele ben de mobilyadan anlamaya başladım ve eski eşyalardan keyif alır oldum.

Eşyanın güzelinden anlayan o, niye beni seçmişti? Ben ki, hiçbir özgün üslubu olmayan, 20. yüzyıla ait kaba saba, kendi kendine düz duramayan, eğri bacaklı, bir bacağı diğerine göre kısa, sıradan bir eşyayım. O ise benim kısa bacağımın altına sıkıştırılan takoz olarak beni ayakta tuttu, onun sayesinde dik durabildim. O benim pasımı aldı, beni temizledi, beni parlattı.

Buna karşılık onu güldürdüm. Ağlattım da ama.

Boynuz Burnu'nda küçük bir yelkenlideyim. Deniz beyaz, gök siyah. Yelkenleri indirdim, kamaranın dibine çömeldim, başımı ellerimin arasına aldım. Ortalığın yatışmasını bekliyorum. İyimserim, yatışacağına inanıyorum. Fırtınalar, kar gibi sonsuz değildir.

Fırındaki tezgâhtar haberi alınca, ekmeğin yanına küçük bir paket badem kurabiyesi sıkıştırdı. Bir komşumuz kapımın önüne kendi yaptığı bir pasta bıraktı. Pasta çok güzeldi, bana dünyada iyi şeyler de olduğunu hatırlattı.

Başka bir komşum, bana, son zamanlarda bulunması iyice zorlaşan pimli ampullerden satın almak istedi.

Işıl ışıl Sylvie öldüğünden, sönüp gittiğinden beri ev oldukça karanlık, yarı gölgede yaşıyorum. Ne kadar ampul değiştirsem, ne kadar güçlülerini koysam değişmiyor, sürekli karanlık.

İyiyim desem inanmayın; kötüyüm desem, o da doğru değil. Yuvarlanıp gidiyorum işte.

Egoistçe, hep ilk kendimin öleceğini düşündüm. Sylvie bundan yararlanabilir, benim asla çıkmak istemediğim seyahatlere çıkabilirdi. Namibya'ya gidip kaplanları sevebilirdi. Ona her gün en güzel sensin –artık bu doğru olmasa bile- diyen biriyle, çok nazik, yeni bir dulla karşılaşabilirdi.

Bugün, fotoğraflarına baktığımda, ötekilerin karıları kadar güzel olduğunu fark ediyorum.

Ne zaman kendimi teselli etmeye kalksam, acı çekmeden öldüğünü düşünsem, daima, ukala bir sersem çıkıp, emin olamazsın, şuurunu kaybetmiş birinin beyninin içinde olup bitenleri asla bilemezsin diyor... "Öyle hemen rahatlama" diyor yani.

Bana "Ne kadar zamansız, çok üzücü..." diyenler de var. Çok nazikler hakikaten, bunu bilmediğimi sanıyorlar.

Beni teselli etmeye gelen de var. Geleneklere uygun olarak en üzgün yüz ifadesini takınmış. Bir pirzola gibi yumuşak, ılık ve nemli kocaman elini omzuma koyuyor ve "zavallı dostum" diyor. İçimden, ona, onun ne zavallısı ne de dostu olduğumu söylemek geliyor. Yarayı deşen sözleri buluyor: "Nasıl yapacaksın yalnız başına? Şu anda cenaze işleriyle meşgulsün, etrafın çok kalabalık, mutsuzluğunu düşünecek vaktin yok, ama ya sonra? İşte asıl zorluk ondan sonra başlayacak, göreceksin." Utanmasa, "Yerinde olmak istemezdim..." de diyecek, çünkü öyle düşünüyor.

Hüngür hüngür ağlayanlar oluyor. Böyle ağlayamadığınız için kendinizi iyice aptal hissediyorsunuz. Onları teselli edesiniz geliyor, "Haydi ama, göreceksin, zamanla geçecek her şey" diyecek oluyorsunuz.

Birisi de, haberi verdiğimde, yüzünde bir acı ifadesiyle elini kalbine koymuştu. Üzüntülüsünüz, acınızı kalbinde hissediyor. Böylece derhal yatışıyorsunuz. Karısına bakıp heyecanla bağırıyor: "Bizim de başımıza gelebilirdi, düşünsene! Bisiklete biniyoruz. Hatta haftaya kayağa gidecektik. Önceden muhakkak doktora görünmeliyiz!" Ve eli kalbinde, sizi orada alt üst olmuş bırakıp gidiyor. Onun gününü ziyan ettiniz işte. Bütün gününü tansiyon ölçerek geçirecek. Neyse, kendisi için hayırlı bir şey...

Bu sene çok az kişi bana iyi yıllar ya da mutlu Noeller diledi.

Çok tuhaf, insanlar büyük bir mutsuzluk yaşayanlara mutluluktan bahsedemiyor.

Anlamıyorum. Aslında tam da büyük bir mutsuzluk halinde mutluluk dileklerine ihtiyaç vardır, halihazırda mutlu olanların ihtiyacı yoktur. Mutsuz olduğunuzda, sanki herkes öyle kalmanızı diliyor. Sonsuza kadar.

İyilik olsun diye bana bir kitap verdiler. Açık mavi kapağında Peynet'nin ağaç ve kuşlu bir resmi var. Adı *Sortir du deuil* [Yastan Çıkmak]. Alt başlığı da *Surmonter son chagrin et réapprendre à vivre* [Üzüntüyü Aşmak ve Yeniden Yaşamayı Öğrenmek]. Yazarı Anne Ancelin Schützenberger "dünya çapında tanınmış bir psikoterapist, grup analisti ve psikodramatist".

İlk sayfalarda bir tablo var: "Başa gelen olaylarda stres değerlendirme rehberi". Görüyorum ki en yüksek puan eşini kaybetmeye verilmiş, 100 puan. Gururluyum, en yüksek notu almışım. Sonra 73 puanla boşanma, 63 puanla hapse girme geliyor. En düşüğü ise 11 puan: Trafiz cezası yiyenlere verilmiş.

On defa trafik cezası alanları düşünüyorum. 110 puan yapıyor. Karısını kaybetse bu kadar üzülmeyecek yani.

Aynı anda birkaç mutsuzluğa birden sahip olunabilir, mesela trafik cezasıyla eş ölümü. Puanları topluyoruz. "200 puanlık bir toplam, tehlike işareti sayılır. 300 puana ulaşanların % 49'u o sene bir hastalık veyahut bir kaza geçirir."

Metnin bazen şaşırtıcı ve şiirsel uçuşları var: *Eşin, evladın, erkek ya da kız kardeşin, bir göğsün, bir kolun, bir bacağın, bir böbreğin, düşüğün, hatta bir kedi ya da köpeğin* (bahsedilen şey bir anahtarlık değil yani) *ölümü ya da kaybı tamiri olmayan bir durumdur, dolayısıyla tesellisi belki ömür boyu olmayacaktır. (...) Kişi kırılgan bir döneme girer, hastalığa, kazalara, her türlü enfeksiyona, hatta ölüme açıktır. Eşini kaybettikten sonraki yıl içinde ölen dulların sıklığına değinen çok sayıda araştırma bunu gösteriyor.*

Bu hesaba göre, en fazla dokuz aylık ömrüm kalmış olmalı.

Eğer bu dönemde biraz canım sıkılacak olursa, kitap bana iyi bir öneride bulunuyor.

Ağır ağır nefes alın ve dua okur gibi tek düze bir sesle okuyun:

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Gümüş kalemini buldum, sanırım uzun zaman önce sana aldığım bir hediyeydi, gümüş zamanla kararmış. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabımda, senden bahsettiğim bölümün sonuna, bununla bana tatlı sözler yazmıştın. Şöyle yazmıştım: "Sonra bir gün, hoş, eğitimli, mizah anlayışı olan bir kız vardı. Bana ve iki küçük yavrucuğuma ilgi duydu. Şanslıydık, kaldı." Sen de bana gümüş kaleminle cevap yazmıştın: "Güzel kız daha uzun, uzun bir zaman sizinle kalacak [sözünü tutmadın], çünkü o da yakışıklı prensi gibi nazik, nefis ve sevimli bir adamın ilgisini çektiği için çok şanslıydı." Tatlı kelimeler, iltifatlar dışında bir şey yazamayan bir gümüş kalemdi o.

Sen ondan "ukala", "sinir bozucu", "kaprisli", "despot" yazmasını istesen de, eminim seni reddedecekti. Bozulur, yine yazmazdı.

Bir kedi alacağım. Şimdi sen Ürkek'le buluştun, benim okşayacak kimsem yok, ne kedim, ne kadınım. Ürkek ve Sylvie, benim sevgili iki varlığım, artık yok.

İlk karşılaştığımız ânı hatırlıyorum. Claude Levi-Strauss'taydı. Televizyon için bir belgesel hazırlıyordum. Senaryo yazarıyla tartışmıştım, bunun üzerine yapımcılar yeni senaryo yazarı olarak bana Sylvie'yi göndermişlerdi. Genç ve güzeldi, kırmızı bir beresi ve ışıl ışıl bir gülümsemesi vardı. Harika bir senaristti, akıllı ve titizdi. Birçok uzun metrajlı iş yapmıştı ve o sırada televizyona dünyasına yeni yeni giriyordu.

Birbirimize hemen ısındık. Saçma sapan şeyler söyleyerek onu güldürüyordum. Ona, çok etkileyici bulduğumuz Levi-Strauss Bey'den Levi's'ını giymesini ve akordeonunu alıp bize Strauss'tan bir vals çalmasını isteyeceğimi söylediğimi hatırlıyorum. Çok da komik değildi aslında, ama gülme nezaketini gösterdi. Hafta sonunda yemeğe çıkmayı teklif ettim, kabul etti.

Onu almaya gittim, Pigalle'de bir kız arkadaşının evinde kalıyordu. Çok güzel olmuştu, büyüleyiciydi. O zamanın modasına uygun, siyah kadife bir şort ve beyaz, ipek bir bluz giymişti, boynunda da fil başlı bir kolye vardı.

Onu Charlot'nun yerine götürdüm, dönemin en iyi balık lokantalarından biriydi. Sonra eve davet ettim. Kocaman bir gülümsemeyle kabul etti. Makyaj çantasını alması için tekrar ona uğradık.

Paris'ten on kilometre kadar uzakta, asık suratlı bir kenar mahallede oturuyordum. Daha sonraları, bana, giderken geçtiğimiz karanlık sokakların onu biraz ürküttüğünü itiraf etmişti. Ne beni ne buraları doğru dürüst tanıyordu. Bana geldik. Soluk yeşil bir kanalın yanında orta sınıf bir daire... Sanırım dairem onu epey şaşırttı.

Bekâr eviydi, bildik dağınıklık. Yerlerde gazeteler, lavaboda bulaşıklar.

Dekorasyon da onu sarsmış olmalı, ama nazik biri olduğun-

dan belli etmedi. Yine de geldiğine memnun olduğunu sanıyorum. Gece kaldı.

İlk iş, beni buradan çıkarıp Paris'e getirmeyi kafasına koydu. Ve Montmartre tarafında, Saules sokağında sevimli bir dairede birlikte yaşamaya başladık.

Daha sonra, aynı mahallede bir atölye satın aldık. Başınızı kaldırdığınızda gökyüzünü görüyordunuz. Fırtına çıktığında muhteşem oluyordu, ıslanmadan seyredebiliyordunuz gösteriyi.

Daha sonra, "Elle me fait 'pouet-pouet'"yi söyleyen ünlü şarkıcı Georges Milton'un Art-Deco evine taşındık.

En sonunda da, Paris'te, güllerle dolu son evimize.

Bana inanıyordu, onun sayesinde ben de kendime inanmaya başladım. O dönem neredeyse bir hiçtim, şimdiyse neredeyse bir şeyim.

Sanırım benimle gurur duyuyordu. Arkadaşları için bana kitaplarımı imzalatıyordu. Madem uzağı iyi görüyor, hâlâ gurur duyuyor olmasını isterdim. Artık burada olmasan da neredeyse her gün yıkanmaya ve tıraş olmaya devam ediyorum. Benden utanmaman için ve her şeye rağmen cesur olduğumu düşün diye kendime dikkat ediyorum, iyi bakıyorum. Çok şükür kızım Marie var. Onun seviyesinde olmam lazım. Burada, aşağıda herkesin seni ne kadar çok sevdiğini görmeliydin. O kadar çok kişi ağladı ki. Ben ağlamadım. Bilmiyorum. Sadece küçük mutsuzluklar için ağlıyorum, büyüklere ağlamıyorum. Ve sanırım gözyaşım kalmadı. Küçükken hava ne zaman soğuk olsa ağlardım. Gözyaşı kaynaklarımı kurutmuş olmalıyım.

Sanki biraz da bile bile ikide bir kaybettiğin gözlüğünü buldum. Takmayı sevmezsin, muhtemelen hâlâ genç olduğuna inanılsın istiyordun.

Gözlüğünü aldım ve taktım, ne gördüğünü anlamak istedim. Ve dünyaya senin açından baktım.

Senin gözlüğünden hakikat daha az düşmanca, dünya daha pembe, daha tatlı, insanlar gülümsüyor.

Gözlüğü saklasam mı diye düşünüyorum.

Sana kendimden bahsetmeyi özlüyorum. Kendi kendime konuşmayı öğrenmeliyim.

Birlikte, kırk yıl boyunca hiç sıkılmadık. Bence bu bir işaret. Gerçek bir çift olmuştuk. Aynı şeyleri, aynı evleri, aynı insanları, aynı şarapları, çoğunlukla aynı filmleri, aynı çiçekleri, aynı kedileri severdik. Aynı şeylere gülerdik. Müzik konusu biraz daha ihtilaflıydı, ben sürekli müzik dinliyordum ve çoğu zaman aynı parçaları çalıyordum. Mozart'ın bazı sonatlarından gına getirdim sana, Bach da sinirlerine dokunuyordu. Dinginleştirici sayılan *Variations Goldberg* bile seni sinirlendiriyordu. Sense Ravel'i benden çok daha fazla seviyordun ve modern müziğe meraklıydın.

Pierre Desproges'a göre gerçek bir çifttik, bizi çok uyumlu buluyordu. Devamlı ara tonlarda kıyafetler giydiğimiz için bize "bejler" diyordu, o çok daha canlı renkleri seviyordu. Evlendiğimiz gün rengârenk giyinmişti. Ondan çok hoşlanmayan Henri'yi hatırlıyorum. Geldiğini görünce muzipçe şöyle demişti: "Kıyafet balosuna geldiğimizi bilmiyordum."

Düğünümüz Gizancourt'daydı, bir ahırda. Pierre güzel bir konuşma yapmıştı ve sen, dünyanın en güzel geliniydin.

Sana yazmak isterdim, ama nereye yazacağımı bilmiyorum. Noel Baba'ya mektup gönderen çocuklar zarfa "Gökyüzü" yazarlar.

Jean-Marie'yle ilgilenirken biraz huzur buluyorum, çok aptal bir güvercin o. Bir aydır penceremin kenarına galeta kırıntıları döküyorum, ama hep korkuyor benden, hâlâ iyi bir insan olduğumu anlamadı.

Mutlu insanlara telefon ediyorum, mesela yeni doğum yapan Cynthia'ya...

Umarım güzel bir hayat yaşamışsındır. Güzel bir meslekle iştigal ettin, çok arkadaşın oldu, birçok güzel kitap okudun, güzel evlerin oldu, güzel elbiselerin oldu, güzel belgeseller çekme imkânı buldun, çok tatlı güzel kedilerin oldu ve pek de tatlı olmayan ben vardım bir de. Keyfini çok kaçırmadığımı umarım.

Asla yaşlanmayacaksın, asla o çok korktuğun Alzheimer'a yakalanmayacaksın, en güzel halinle, kıvrılarak düşen bir yaprak gibi gittin. Paraşütçüler yere inerken takla atarlar, ama sen göğe yükselmeden önce yaptın bunu.

Biraz daha sabredebilirdin, birlikte gidebilirdik. Dünyanın sonuna çok zaman kalmadığını söylüyorlar.

Bir kedi aldım. Adı Salomé. Dişi.

Salomé çok sevecen bir kedi değil, benim gibi, kucağa gelmeyi sevmiyor, sanki boğulacağından korkuyor. Ürkek daha okşanabilir bir kediydi. Bana pati pati yapardı, patisiyle yanağımı okşardı.

Salomé çok güzel, küçük bir kaplan dersiniz. Rengi koyu sarı ve yeşil gözleri var. Küstah ve inatçı. Umarım bunu okumaz, zira yazmadan edemeyeceğim, epeyce de fingirdek.

Vahşetengiz bir olayı yorumlamak için radyo ve televizyona çağrıldım. Bir baba ileri derece engelli altı yaşındaki kızını boğazlamış. Bir dram olduğunda hep beni çağırırlar, bir gün de hayırlı bir olay için çağrılmayı isterdim. Alnımda "mutsuz" yazmıyor benim, adım da Bay Uğursuz değil. 21. yüzyılın Martin Gray'i* olmak istemiyorum.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

* Martin Gray: İkinci Dünya Savaşı'nda soykırımdan kurtulan yazar. (ç. n.)

Seni kızdırmak istediğimde sana iyi bir ev hanımı olduğunu söylerdim.

Her şeyi yerli yerine koyardın ve ben hiçbir şeyi bulamazdım. Bugün artık kaybedecek hiçbir şeyim yok.

El çantanı boşalttım. Ona hep lanet okurdun, içinde aradığın hiçbir şeyi bulamazdın. Çantanı karıştırmak rahatsız ederdi beni, sanırım sen de bundan hoşlanmazdın, ama yapmam gerekiyordu. Bir aşı prospektüsüyle bir doktor reçetesi buldum. SNCF'den* 60 yaş üstü kartını buldum, onu göstermeyi sevmezdin, ben o karta Aptal İhtiyar ismini takmıştım. Artık ona ihtiyacın yok, istediğin yere biletsiz gidebilirsin, havada, karada, denizde. Yaşayanlar aynı anda ancak bir yerde olabiliyorlar, ölüler ise her yerde.

Kimliğini buldum, fotoğrafın güzel çıkmış, kendi kimliğimle birlikte cüzdanıma koydum; iki fotoğraf üst üste gelecek şekilde yerleştirdim; hiç olmazsa orada birlikteyiz. Cüzdanında kâğıt paralar buldum, onları kullanmaya cesaret edemiyorum, senden çalmışım gibi hissederim. Aptalca tabii, cenaze masraflarını kendi cebimden ödedim ne de olsa. Bana borçlusun. Üç bin Avro. Halbuki pahalı bir tabut almamıştım, nasıl olsa yakacaktık.

Père Lachaise Krematoryumu'ndan bir anket kâğıdı geldi, hizmetlerinden memnun kalıp kalmadığımı soruyorlar. Küçük kutucuklara "yetersiz"den "çok iyi"ye, çarpı atmam gerekiyor. Görüş ve önerilerimi de soruyorlar. Her şey gözden geçirildi, merasim, metinlerin seçimi, müziklerin seçimi... Yemek hizmeti de var. "Öneriler" bölümüne dev bir mangal yazacağım.

Karşılama görevlisinden de bahsetmeliyim, kıyafeti, davranışı, nezaketi. Bizimkisi bu işe gayet uygundu, elbette asık suratlıydı, sade giyinmişti, canlı renkler yoktu, biraz hüzünlüydü. Daha sonra, salondan, dekorasyondan bahsediliyor. Küllerin tesliminin nasıl geçtiği soruluyor... Kül tesliminin kötü geçmesi

* SNCF: Fransız Demiryolu Şirketi. (ç. n.)

nasıl bir şey olabilir? Küller mi karışıyor, kül kavanozu mu devriliyor?

En güzelini sona sakladım: "Père Lachaise Krematoryumu'nu yakınlarınıza tavsiye eder misiniz?"

Seni benim vücudumdan kesip aldılar, beni uyuşturmadan. Yarımı benden aldılar, en güzel yarımı. Yeniden çık diye senin parfümünle suluyorum kendimi.

Hâlâ mektup geliyor sana, açıyorum onları. Günün birinde belki seni çılgınca seven bir âşığının mektubu çıkacak karşıma. Sana bozulmayacağımı düşünüyorum, hatta belki onunla tanışmak, ona senden bahsetmek isteyeceğim.

Metrom Père Lachaise'den geçiyor. Oradan her geçtiğimizde, unutmuyorum, seni güldürmek için şöyle derdim: "Père Lachaise, son durak!" ve sen gülerdin. Doğru değildi, hayır. Herkes orada inmiyor. Ben hep Porte-de Bagnolet'de iniyorum.

Oturduğun küçük güvercin deliğini düşünüyorum. Küllerin saklandığı mahzene girdim, otopark gibi komik bir yerdi. Senin dairenin numarası 97 TR 2010, otomobil plakasına benziyor. Sen yerin altında üçüncü dairedesin, karanlık bir yer. Manuela da seni görmeye gelmek istedi ama o kadar derine inmeye cesaret edemedi, korktu. Seni bulmak, ismini okumak kolay olmadı, en aşağıdaydın, filmlerin sonundaki yazılarda yapımcının isminin olduğu yerde.

Bir istasyon emanetçisine benziyor, fazlalık yapan bavullarını, ağırlıklarını oraya bıraktın. İşin aslı bu değil tabii, daha hızlı yükselebilmek için hafiflemek istedin yalnızca.

Françoise haftada bir sana çiçek bırakmaya geliyor. Campagne'daki insanlardan topladıklarıyla, bir senelik çiçek var elinde.

Anlaşılan, çiçeklerini arada sırada aşırıyorlar.

Orada kalmanı istemiyorum. Gün ışığında olmanı tercih ederdim. Küçük bir mezar yeri alıp üzerine bir mezar yapacağım, ikimiz için, iki kişilik, biraz motosiklet sepeti gibi. Sen oraya oturacaksın, sepetin içindeki korunaklı yere, dizlerinin üstünde seni sıcak tutacak bir kedi olacak, bense motosiklette olacağım, saçlarımı rüzgâra vereceğim. Molière, Chopin ve Pierre Desproges'a yakın olacağız. Taşın üstünde birlikte televizyonda çalıştığımız zaman jeneriklerde olduğu gibi ikimizin isimleri yazacak ve bir mezar yazıtı olacak: "Nihayet, buraya geldiğimize pişman değiliz."

Beni çarşafa doladın. Nakışlı, güzel çarşafları severdin, dolaplar onlarla doluydular. Beni danteller içinde uyuturdun, bundan hoşlanırdım.

Kızım Marie bana yardım etmeye geldi. Harikaydı. Eskisi gibi. Her zaman mizah duygusu vardı, üstelik olgundu da, bense hâlâ değilim. Ayrıca sabırlı, soğukkanlı, belki onunla birlikte olunca bana da geçer bunlar. Eve dönmeden evvel buzdolabının üzerine post-itler yapıştırdı, üstlerine "Salomé'nin suyunu her gün değiştir", "Kumunu değiştirmeyi unutma, kediler hassas hayvanlardır", "Salomé'yle top oyna", "Havuç suyu ve bitki çayı iç", "Çorba iç, sebze ve meyva ye", "Tanrı'dan huzur ve sabır dile" yazdı. Post-itleri o gittikten sonra gördüm, ona telefon edip Tanrı'dan Salomé'nin kumunu değiştirmesini isteyip isteyemeyeceğimi sordum. Tanrı'ya sarsılmaz bir inanç duyan ve kendine gayet güvenen Marie "elbette" dedi.

Üstü açık antika Citroën'le gezmeye çıktığımızda taktığın kloş şapkanı buldum. Otomobilimiz gibi beyaz. Biz geçerken insanlar gülümseyerek bakardı, onlara geçmişten, gençliklerinden bir an yaşatırdık. Sanki sayfalarını çevirdikleri *L'Illustration*'un eski bir nüshasında bir Citroën Cabriolet reklamı görmüş gibi hissederlerdi kendilerini.

Onu sattığımda ağlamıştın.

Sonra küçük kedi öldü, şimdi de sen. Sonun başlangıcı bu. Hatıralarla yetinmek zorunda kalacağım. Eski dostlarımla maziyi yâd etmek hoşuma gidiyor. İyi bir hatıra iyi bir şarap gibidir, yalnız içmemek gerekir. Akranlarımın birer birer öldüğünü gördükçe, beni en çok, "hatırlıyor musun?" diye sorabileceğim kimsenin kalmayacağı gün korkutuyor.

Bir şişe Saint-Estèphe şarabı aldım, kendimi koyuvermemeliyim, seninle birlikte içmeyi çok isterdim, etiketi saklayıp senden hangi şarap olduğunu tahmin etmeni isterdim. Bu oyunu sık sık oynardık.

Şarabı içtim, daha iyi oldum. Yarını düşünmeden bugünden zevk almayı, ânı yaşamayı öğrenmeliyim. Çünkü yarın bana hiç iyi şeyler vaat etmiyor.

Yemeğe dulları davet ediyorum. Bay Picard dulların doyurucusu, donmuş yemekleri çözdürüyorum, dulları ısıtmak için. Eşlerimizden bahsediyoruz. Onların sadece iyi tarafları var, çünkü, bildiğimiz gibi, en iyiler ilk önce giderler. Bazen hâlâ burada olmaktan huzursuzluk duyduğumuz oluyor.

En korkuncu, yalnız başıma ölecek olmam. Beni rahatlatmak, elimi tutmak, gözlerimi kapamak için yanımda olmayacaksın.

Bir yandan da, bütün bunlardan kurtulduğuna seviniyorum. Sen en azından, hiçbir zaman dul olmayacaksın.

Hatırlıyorum, çok eskiden bir gün bir beyefendiyle karşılaşmıştım. Bana adres sormuştu ve ben de aynı tarafa gittiğim için biraz muhabbet etmiştik. Bana karısının yeni öldüğünü söylemişti, çok üzgündü, nakarat gibi tekrarlıyordu: "Bana karşı çok iyiydi, bana karşı çok iyiydi..." Onu teselli edecek söz bulamıyordum, kendi kendime, adamın başına gelebilecek en kötü şeyin geldiğini söylüyordum, karısını, üstelik ona karşı çok iyi olan karısını kaybetmiş.

Sık sık aklıma geliyor. Şimdi ben de onun gibiyim, benim de başıma geldi. Bana karşı çok iyi olan karımı kaybettim. Bana karşı çok iyi, hatta fazla iyi olduğun için, yaramaz bir çocuk gibi bundan faydalanıyordum.

Anahtarlığını buldum.

Anahtarının kilitte döndüğünü duyduğum zaman nasıl rahatlardım. Buluşmanın fazla uzun sürdüğünü düşündüğüm için endişelenir, daima eve dönmemenden korkardım. Anahtarın sesi Handel'in *Mesih*'inin Aleluyası kadar güzel gelirdi kulağıma. Artık onu da duyamayacağım.

Artık eve girmek için anahtara ihtiyacın yok, çıkmaya da ihtiyacın yok, kal benimle.

Sonra o mektup vardı.

Laurent bir 19. yüzyıl yazarının el yazısıyla bir taziye mektubu getirdi bana. Önce kendi bir tane yazmayı denemiş, sonra vazgeçmiş. Klişeleşmeden bir taziye mektubu yazmak zordur, söyleyecek bir şey yoktur.

Bunun üzerine elyazmaları satan birinden bir taziye mektubu satın almaya karar vermiş. Onu bana verirken "yazarın ismini bilmesen de olur" dedi.

Mektubu okudum, 18 Temmuz 1887 tarihliydi, güz rengi bir kâğıdın üstüne siyah mürekkeple yazılmıştı. Kâğıt sararmıştı. Metin sade ve duyguluydu, karmaşık laflar yoktu ama samimi bir hüzün barındırıyordu. Yazarı Joseph Bédier'ydi. Ünlü bir Ortaçağ uzmanıdır ve *Tristan ve İsolde* çevirisi hâlâ makbuldür.

Joseph Bédier, Sylvie'nin en yakın arkadaşı Françoise'ın dedesiydi. Sylvie, Françoise için "benim gerçek ailem" derdi.

Yirmi üç yaşında genç bir adamın bu mektubunun, torununun arkadaşının ölümünü teselli etmek üzere bana ulaşması için yüz yirmi üç yıl beklemek gerekirmiş. Ne torunu ne de torununun arkadaşı daha doğmadan yazılmış bir mektup.

Bu hadise için "tesadüf" kelimesini kullanmak gelmiyor içimden.

Bir arkadaşım bana, karısının cenazesi sırasında, karısının bir hanım arkadaşının sarılmasının, yan etkileriyle birlikte onu heyecanlandırdığını anlatmıştı. Utanıyordu, bana fikrimi sordu, karısını sevmediğini düşünüyordu. Çok uzun süren bir hastalığın ardından ölmüştü kadın, arkadaşım örnek bir şekilde ona bakmış ve yanında olmuştu, onu çok seviyordu. Şimdi ise, o olaydan sonra, onu gerçekten sevip sevmediğini soruyordu kendi kendine.

Ben onun günahını bağışladım. Kefaretsiz ve jürinin tebrikleriyle. Bu durumun duyguları değiştirmeyeceğini söyleyerek rahatlattım onu. Belki biraz ileri giderek, karısının, hayattan zevk aldığını görmekten mutlu olacağını söyledim. Kendini bir canavar gibi görüyordu. Bu kadar böbürlenmemesi lazım aslında, o da sadece bir insan işte.

Ben ki, seni aldatmayı sık sık istemiş, hatta istemekle kalmamışım, acaba şimdi seni üzmeden, ya da sen bunu fark etmeden seni aldatabilir miyim?

Uzağı gayet iyi gördüğünü söylemiştin.

Bu beni korkutuyor.

Öğle uykusundan sonra yatak odasının perdelerini açarken çıkardığın gürültüyü unutmuyorum. Bu sabah açtım o perdeyi, yine gürültü çıkardı ama eskisi gibi değildi. Bir daha açmayacağım, karanlıkta kalacağım.

Bir daha o koruya gidemeyeceğiz.

Artık Vincennes Korusu'na gitmek gelmiyor içimden. Her gün gider koşardık, kuşları selamlardık. Kargalar vardı, bir kargayı hatırlıyorum, ağzında bir kâğıt parçasıyla, belki bir mektupla uçuyordu.

Onunla senin hakkında iki kelime konuşmak isterdim. Kuşlar biz insanların bilmediği bazı şeyleri bilir, senin nereye saklandığını biliyor olmalılar.

Gittiğinden beri yedi milyon kırk sekiz bin sekiz yüze kadar saydım. Bu kadar zamanda saklanabilmiş olmalısın. Her tarafı arıyorum. Bulamıyorum, ümidimi kaybediyorum. Saklambaç oynamak çok uzun sürüyor. Tamam, hadi, kazandın, çık artık saklandığın yerden. Artık oynamak istemiyorum. Çık neredeysen, kazandın. Çık ne olur, kaybettim, her şeyi kaybettim.

İkimizden hayatta kalan benim, yola tek başıma devam etmem gerekecek. Peki bunu isteyecek miyim?

Sokakta çiftler gördüğümde kendi kendime şunu soruyorum: Önce hangisi ölecek?

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Bir saksının içinde bahçe eldivenlerini buldum. Ellerin geldi aklıma, kesmiş, kazmış, tırmıklamış, dikmiş ellerin. Bütün evlerimizde yarattığın güzel bahçeleri düşündüm. Chelles'deki bembeyaz bahçeyi, Puech'teki pembe ve mavi bahçeyi hatırlıyorum. Çiçek ve yapraklarla çok güzel buketler yapardın. Bütün misafirlerimizin odalarına bir buket koyma hakkı olurdu.

Campagne'daki bahçenin yüzlerce gülü gözlerimin önünde. Çiçeklere dokunmaktan, o mezarlık papatyası dediklerimize dokunmaktan ellerinde hafif çiçek lekeleri oluşmaya başlamıştı.

Ellerini düşününce aklıma, bana ve herkese hazırladıkları bütün sebzeler, rengârenk salatalar geliyor. Bize hazırladığın bütün o harika yemekler geliyor aklıma.

Yemek konusunda eline kimse su dökemezdi. Bazı kızlar bizi yemeğe davet etmeye cesaret edemezlerdi. Senin kadar marifetli olamamaktan korkarlardı. Ama yemeğe çağrıldığımız zaman da iltifatta cimrilik etmezdin. Gayet sıradan yemekleri nefis bulurdun, bu da beni çok sinirlendirirdi. Mutlu etmek için dürüstlüğü elden bırakabiliyordun.

Akşamları, ben günlük üç sigaramı içerken, kokunun seni rahatsız ettiğini belli etmek için elinden geleni yapardın: Yüzünü bir kumaşa gömerdin, gürültüyle iç çekerdin, öksürür gibi yapardın, kış ortasında bile pencereyi açardın. Oysa misafirler varken ve içlerinden biri sigara içebilir miyim diye sorduğunda öyle bir neşeyle evet derdin ki, gören bütün istediğin buymuş, tütün kokusuna bayılırmışsın sanırdı. Başkalarının tütün kokusunu seviyordun, benimkini değil, halbuki ben Craven A içiyorum, Virginia tütünü.

Yine bir yemeğin sonunda, ev sahibesi tabakları değiştirmek istediğinde nasıl bir heyecanla, "evde tabak değiştirilmez" demeye kadar her türlü gerekçeyi öne sürerek reddettiğini hatırlı-

yorum. Oysa bizim evde, et yediğim tabakta salata da yemeye kalktığımda azar işitirdim. Ev sahibesinin bulaşık makinesinin olmadığını söylerdin, oysa olurdu mutlaka. Bu kadar rahatlıkla yalan söyleyebilmene şaşarak gözlerinin içine bakardım.

Kırmızı manton uzun bir süre portmantoda durdu. Önünden her geçişimde burnumu gömüp kokunu almaya çalışırdım.

Öldüğün zaman, sanırım, hiç ağlamadım. Fazlasıyla mutsuz olduğumu ve gözyaşının saçma geldiğini söylemek isterim. Sadece sinemada ağlarım, çünkü orada anlatılanlar kurgudur.

Ben öldüğümde sen üzülmeyeceksin. İçimden "Bilakis" demek geliyor. Yalnız ölecek olmak beni pek neşelendirmiyor. Kim benim elimi tutacak? Kim beni rahatlatacak? Kendi kendime söz vermiştim, öleceğim gün, eğer "sonuna geldik" dendiğini duyarsam "filmin" diye ekleyecektim ve seni son bir kez güldürecektim.

Komodinin üstündeki kitaplarını ayırdım. Stefan Zweig'ın *Dünün Dünyası*, Roy Lewis'in *Pourquoi j'ai mangé mon pere*'i, Michel Houellebecq'in *Harita ve Topraklar*'ı vardı. Son kitabım *Poète et paysan* da oradaydı, ithaf bölümünü okudum: "Hüzünlü bakışlı buzağı, çiftçinin kızı, bunu hak etmiyordu. Bunu hak eden tek bir kişi vardı. Onu aldı. Geçmiş olsun ona."

Kitaplar okuduğunu gördüm, kimi çok uzun, kimi çok ağırdı; sıkıcı olanlar da vardı ve onları da buna rağmen sonuna kadar okurdun. Cesaretine hep imrenmişimdir. Ben, kitaptan sıkıldım mı bırakırım. Benim komodinim başlanmış ama asla sonuna kadar okunmayacak kitaplarla dolu. Sen, yazara sonuna kadar bir şans vermekten yana olduğunu söylerdin. Dört yüz elli sıkıcı sayfadan sonra, son sayfaların sürükleyici geçeceğini düşünürdün. Yazarlar senin gibi bir okurları olduğu için şanslıydılar.

Bir kitap var ki, henüz bitirmemişsin, ne yazık ki bitiremeyeceksin de. Ona devam etmek istiyorum. Senin yerine okuyacağım.

Sylvie daima, herkese teşekkür ederdi. Herkesten özür dilerdi ve bu beni sinirlendirirdi. Sanki dünyaya geldiği için özür diliyordu, rahatsız etmekten korktuğu için, sanki fazlaydı o, sanki davetsiz gelmişti.

Tabii ki davet edilmiştin. Ve çok şükür ki benim için davet edilmiştin. Oturma planı yapılırken seni benim yanıma koymuşlardı. Ben geldiysem, orada olacağını bildiğim için geldim, yoksa belki de gelmezdim. Benim yanımda olmak, hayatı bana daha güzel bir hale getirmek için davet ve icat edildin.

Herkesten özür dileyen sen, neden haber vermeden gittin, benden sıkılıyor muydun? Üstelik özür de dilemedin bu sefer, hiçbir şey demedin. "Öldüğüm için özür dilerim" demedin bana.

Cesaret edemedin. Biliyordun ki seni affetmem. Belki de sana eşlik etmemi istemiyordun. Belki de başka bir yerde, başka biriyle bir randevun vardı. Bana gideceğini söyleseydin, ben de seninle gelirdim, akşam yemeğine çıktığımız ve seni daireme götürdüğüm ilk geceki gibi.

Sen benim müziğimin *basso continuo*sun*. *Basso continuo*nun hiç kesilmediğini, bütün parça boyunca devam ettiğini biliyorsun. Sen neden kesildin?

Neden bu kadar erken gittin? Geç kalmaktan mı korktun?

Neden beni beklemedin? Aynı yere gittiğimizi biliyorsun, bekleseydin de beraber gitseydik olmaz mıydı? Rahat bırakılmak, tek başına olmak istiyordun. Beni yapışkan buluyordun, benden biraz bıkmıştın, seni sıkıyordum.

Orpheus gibi seni arayacağım ama aynalardan geçmeyi bilmiyorum. Aynalarda ancak kendime bakmayı biliyorum, rezaletin boyutlarını ölçüyorum.

Düşünüyorum da, her gece havagazı açık kaldı mı diye kontrol ederdim, üstelik bunu birkaç defa yapardım. Uyurken zehirlenmekten ve uyanmamaktan korkardım. Bugün bunu yaptığıma pişmanım. Asla kontrol etmemeliydim, belki biraz şansla, birlikte gitmiş olabilirdik.

Artık, her sabah yalnız uyanıyorum. Uyanır uyanmaz aklıma gelmiyor öldüğün, sanki her sabah tekrar ölüyorsun. "Tekrar ölmek" çok şükür, olmayan bir fiil, ben icat ettim, yeniden ölmek anlamına geliyor. "Dirilmek" diye bir fiil var oysa.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

* Basso continuo: Barok müzik gruplarında çello, klavsen, lavta ya da org gibi pes sesli çalgılara eşlik eden bas. Türkçeye "sürekli bas" diye çevrilmiştir. (ç. n.)

Bu ay telefon etmedin. Madam SFR'den* iyi bir haber var: Bir saatlik bedava konuşma hakkı kazandın. Gelecek ay iki saate çıkacak.

Telefonun yatak odasında, şifonyerin üzerinde. Siyah, sırt üstü duran büyük bir bok böceğine benziyor, ölü. Dokunmaya korkuyorum, onu vermek de istemiyorum. Hâlâ bana ettiğin son telefon aklımda. Arras'daydım, kitaplarımla ilgili bir sunuş yapmıştım. Cep telefonumun çaldığını duydum, ekranda "Sylvie" yazdığını görünce ne sevinmiştim. Nasıl geçtiğini öğrenmek istiyordun, iyi geçmişti.

İşte bu telefonla beni rahatlatıyordun, endişelenmememi, biraz sonra döneceğini söylüyordun.

Bitmek bilmeyen endişemle seni çok boğmuş olmalıyım. Bazen söylüyordun, muhabbete dalıp gidecek, biraz gecikecek vaktin yoktu. Arkadaşlarından biri, bana, "Sylvie 'Jean-Louis endişelenecek, eve dönmem lazım' diyerek devamlı bizden ayrılıyordu" demişti. Umarım bundan biraz gururlanıyordun. Ama sık sık da bunalıyordun, kendini özgür hissetmiyordun. Ayak bağıydım. Sürekli seninle birlikte olmak istiyordum, üstüne yeni bir şeyler almak için alışverişe gittiğinde bile. Kendimi affettirmek için ben ödüyordum. Herhalde, bu yapışkan cüsseyi yanında taşıyıp durmaktansa kendin ödemeyi tercih ederdin.

Artık endişelenmiyorum, gerçi Salomé için endişeleniyorum.

* Fransız GSM operatörü. (ç. n.)

Cep telefonumdan senin ismini sildim. "Bul" a bastım, "Sylvie"yi bulana kadar aşağı indim, sonra "seçenekler"e bastım ve "sil"i seçtim. Ekranımda korkunç bir yazı belirdi: "Sylvie'yi silmek mi istiyorsunuz?" Epeyce tereddüt ettim. Sonunda, hüzünle "evet" tuşuna bastım. Kendimi atom bombasının kırmızı düğmesine basan bir cumhurbaşkanı gibi hissettim. Ve ekranda küçük bir çöp kutusu resmi belirdi, kapağı kapandı. İşte böyle, seni çöpe attım. Muhakkak bir gün, daima yeni numaralar icat eden Madam SRF çöp kutusunun yerine kapağı kapanan bir tabut koymayı akıl edecektir.

Sık sık birlikte lokantaya giderdik, Petit Marguery'nin müdavimiydik, bir de Soupir Bistrosu vardı. Birbirlerine "Tuzluğu uzatsana"dan başka bir şey demeyen çiftleri görmek beni daima çok şaşırtmıştır. Karı koca kavgalarıyla ilgili bir program vesilesiyle, altmışlarında bir kadından aldığım mektubu hatırlıyorum, evliliğinin başından beri sürekli kocasıyla kavga etmiş, ama son zamanlarda artık etmiyorlarmış. Çok endişeliydi. Ateş tamamen sönmüş, hat kopmuştu. Bizde böyle olmadı, daima birbirimize söyleyecek şeylerimiz oldu, her zaman güzel şeyler değildi ama elektrik akmaya devam ediyordu, hat kesilmemişti.

İlkbahar geldiğinde çok sarsıldım, sen çoktan gitmiştin. Kışı geçirmemiştin. Baharın hiç gelmemesini, bir daha bahar olmamasını, bir daha yaz olmamasını diledim bir an. Sen yoktun, mutsuzdum, bütün dünya hüzünlü olmalıydı. Doğa olduğu gibi bu acıyı çekmeli, yas tutmalıydı. Bütün başkentlerde bayraklar yarıya indirilmeliydi. Lamartine'i bile yardıma çağırdım, okulda ezberlediğim şiir aklıma geldi: "Doğanın matemi kedere yaraşıyor ve gözüme iyi görünüyor."

Kuşların cıvıltısı ve canlı renkleriyle baharın neşesi bana uygunsuz geliyor.

Güneşlenmek için güneşe çıktım. Bahçemizdeki filizlere baktım, çiçekler bu sene daha yavaş açıyor gibime geldi, sanki bu yas döneminde taçyaprakları canlı renklerini sergilemekten imtina ediyorlardı. Bütün bu doğanın senin sayende canlandığını düşündüm, bahçede çok zaman geçirirdin, ekerdin, biçerdin, keserdin. Emeklerin boşa gitmedi, çiçekler karşılığını veriyor şimdi.

Onun için ilkbaharı affettim.

Emekliler hakkındaki kitabın da öyle. Onun üstünde çok çalışmıştın. Yayımlanmadan gittin. Mayıs ayında çıkacak. Bugün onu tanıtımcılara sunmaya gittim, neden senin yerine benim geldiğimi açıkladım, senin imkânın yoktu artık. Bana çok iyi davranıldığını hissettim. İkna edici olduğumu umarım. Kitabın çok iyi olduğunu, insanlığa yeniden güven kazandırdığını, gençlik heyecanlarının kolay kolay ölmediğini, tamamen kaybolmadıklarını ve yaşlılıkta da canlanabildiklerini söyledim.

Kitap yazmış bir karım olduğu için gurur duyuyorum, umarım başarılı olur, en azından sana güvenen yayıncıların gözünde.

Kapak çok güzel, senin istediğin gibi yalın ve basit. Yazarın ismi konusunda tereddüt ettim, Sylvie Durepaire mi olacak, Sylvie Fournier-Durepaire mi, yoksa Sylvie Durepaire-Fournier mi? Sonuncuyu seçtim, seninle bağımın sürmesini istiyorum, umarım filmin sonunda, mezar taşımızda da öyle olur.

Çünkü sonsuzluğu seninle birlikte geçirmek istiyorum.

Sık sık yaptığımız bir tartışmayı hatırlıyorum, insanların ölümümden sonra da okuyacakları kitaplar bırakmanın beni çok memnun etmesi seni şaşırtıyordu. "Sana ne yararı var, burada olmayacaksın ki?" derdin. Çocukların osurmak fiilini dilek kipinin hikâyesinde çekmeye ve bir aptalın beyin ağırlığını hesaplamaya devam edeceğini düşünmek beni çok memnun ediyor. Sense iz bırakmaktan nefret ediyordun. Sandığından çok daha fazla iz bıraktın. Sırf ışıltılı gülümsemeni söylemiyorum, belgesellerini, evlerimizin dekorasyonunu, bahçelerimizi, Charente'taki muhteşem bahçemizde senin sayende var olan ağaçları, çiçekleri düşünüyorum. Ve yemeklerin. Dün, arkadaşlar telefon ettiler, senin tarifinle yaptıkları kereviz kızartmasını yediklerini, çok beğendiklerini ve seni andıklarını söylediler. Ve sık sık bana yaptığın sürprizler. Gizli gizli arkadaşlarımı topladığın doğum günlerimi hatırlıyorum.

Senin hakkında bir kitap yazmamı istemeyeceğinden eminim. Bir zamanlar seni bununla tehdit etmiştim, o sıra bunu yapmak niyetim yoktu aslında. Bir kere, bu kitap senin hakkında değil, ikimiz hakkında. Sırf sen sevilmeye devam et diye yazmıyorum, bir defa daha benden bahsedilsin diye de yazıyorum. İkimizi birlikte yaşatmak için yazıyorum. Kitaplarda, yazar ne isterse o olur, patron odur, hayat öyle değildir.

Salpêtrière Hastanesi'nin bütün o sofistike makinelerinin yapamadığını ben sözcüklerle yapıyorum. Seni diriltiyorum.

Senin fotoğraflarına ihtiyacım yok, hafızam var.

Yakınlık duyduğum insanların fotoğraflarını çekmeyi sevmiyorum, öldükleri zaman o fotoğraflara bakmanın vereceği acıyı hesap ediyorum. İnsanların fotoğrafları, onlardan bir hatıra olsun diye, öldüklerinde tamamen yok olmasınlar diye çekilir gibime geliyor. Birinin fotoğrafını çekmenin uğursuzluk getireceğini hissediyorum.

Senin ve ikimizin bir dolu fotoğrafı var. Bir tanesini çok seviyorum, birlikteyiz, benim saçlarım uzun, tavuk hırsızı gibi görünüyorum, küstah bir halim var; sense içten, hassas, güven dolusun. Kucağımdaki tavuğu çalmadım, o kendi gelip benim kucağıma yerleşti.

Henüz benimle hayatın nasıl bir şey olacağını bilmiyordu.

Sylvie'nin ölümünden sonra, başta, başıma geleni bir tsunamiyle kıyasladım. Ama şimdi düşününce, biraz rahatsız oluyorum, umarım Japonları üzmemişimdir. Artık bu mukayeseyi yapamam. Benim tsunamim tek bir dul yarattı, halbuki binlerce Japon dul var.

Birilerinin mutsuzluğu diğerlerinin mutluluğudur demeyeceğim. Ama mutsuzlar arasında konuşacak daha fazla şey olduğuna inanıyorum. Mutlu insan yabancılaşıyor.

Ne zaman sana ait bir şey görsem fena halde üzülüyorum, özellikle el çantanı gördüğümde. Eve her girdiğimde ve onu antredeki bir sandalyenin üstünde gördüğümde, senin evde olduğunu anlar, rahatlardım.

Artık, çantan hep orada ama sen yoksun.

García Márquez yazmıştı: "Sevdiğimiz insanlar bütün eşyalarıyla birlikte ölmeli."

Bir şey var ki sana hiç söylemedim. Bakım gördükleri hastaneden hafta sonları çoğunlukla eve dönen oğullarım Mathieu ve Thomas için yaptıklarına çok teşekkür ederim. Onları Oise'daki evimize götürüyorduk. Sen yirmi beşinde olmalıydın, hayatında hiç engelli çocukla temasın olmamıştı. Hem nezaketin, hem zekân, hem de güleryüzünle onlara çok güzel davrandın. Thomas seni Vivi diye çağırırdı (Latince "yaşayan" anlamında), fermuar açıp kapamayı senden öğrendi. Bunları hep çaktırmadan yaptın, onlarla fotoğraf çektirmedin.

Engelli çocuklarla uğraşmak çok zordur, kendi çocukların değilse muhtemelen daha da zordur.

Kıskançlık duygusundan muaf olman büyük şanstı. Kızımız Marie'yle birlikte, yalnız yaşayan eski karıma bir daire bulmuştun. Portekiz'e tatile giderken onu da çağırmamı istemiştin. Ona bir nişanlı bile bulmuştun.

Günün birinde sana teşekkür etmeyi düşündüklerini sanmıyorum. Aksine, *Nereye Gidiyoruz Baba?* kitabımın başarısından sonra seni cezalandırmak için dışlamışlardı, gömüldüğün gün de bir çiçeği çok gördüler.

İkisi birbirine çok uyuyor.

Aza kanaat ediyorlar, birbirlerine yetiyorlar.

Arras'a, annemi görmeye geldiğin ilk seferi hatırlıyorum. Seninle tanıştığına çok memnun olmuştu. Biraz korkuyordu, benim biraz çılgın olduğumu bilirdi, herhangi birine âşık olabileceğimi düşünürdü. Seni gördüğünde rahatladı. Oğlu emin ellerdeydi, ikinci bir hayata başlayabilecekti.

Sana üstü açık antika otomobilimizi göstermeyi çok istiyordum. Garajda tamirat görüyordu, üstüne macun çekilmişti, sanki pişmiş topraktan yapılmış gibiydi. Beyaza boyandıktan sonra Artois kırsalında gezmeye gitmiştik, Mont-Saint-Éloi'ya gitmiştik. Bir teyp ve Charles Trenet kaseti almıştım yanıma, "kalbiniz 'güm' ettiğinde, her şey onunla birlikte 'güm' eder, aşkın uyanışıdır bu" diye bir şarkı söylüyordu bize.

Nereden bilebilirdim, kırk yıl kadar sonra senin kalbinin güm edeceğini.

Denizin önünde durduğun bir fotoğrafını buldum. Deniz ressamlarının plaja yerleştirdiği tiplemeye benziyorsun. Manzaranın ölçeği hakkında fikir verecek belirsiz, küçük bir siluet. Caspar David Friedrich'in tablolarındaki gibi. Fransız teğmenin kadını, Jeremy Irons'ı bekleyen soylu Meryl Streep gibi bakıyorsun denize. Sen de gayet, Jeremy Irons'ı bekliyor olabilirdin. Onu çok beğenirdin. Ben pek sevmezdim, yakışıklıydı, evet, doğru. Ne yalan söyleyeyim, kıskanırdım.

Her zamanki gibi zarifsin. Bej ve beyaz giyinmişsin. Kum gibi bej, deniz gibi beyaz.

Seninle birlikte birçok ev dolaştık. En güzellerini hatırlıyorum. Emlakçı evin giriş kapısını açıp örümcek ağlarını bozduğunda duyduğumuz heyecanı hiç unutmuyorum. Rüyalarımızdaki eve girdiğimizi düşünürdük. Başta daha mütevazı evlere bakıyorduk, zamanla şatoları gezdik. Son zamanlarda avlusu olan küçük bir manastır hayali kurmaya başlamıştık. Geniş alanlar istiyorduk, sen büyük bir bahçe istiyordun, ben, yükseklik korkusu olan bir kuş, kanatlarımı açacak bir alan istiyordum. Ayrıca son sözlerimi de kelimeleri yankılatan geniş bir odada söylemek istiyordum. Çünkü yakın bir zamanda öleceğim fikrine kapılmıştım. Ama sen beni yendin.

Sen kazandın, birinci oldun, şimdi nereye gidildiğini biliyorsun.

Yakında öleceğim diye kafanı şişirirken "Sen herkesi gömersin" diyordun. Umarım bu doğru çıkmaz, iyi bir şey değil bu, en çok şikâyet etmesi gereken, kalandır. Ama söylenmeyin siz de, herhalde çok kalmam, şöyle bir uğradım sadece.

Bir gün bir arkadaşım, ki artık o da biliyor nereye gidildiğini, söylediği bir şeyle beni çok güldürmüştü: "Sen on sene önce ölmeliydin, böylece iyi bir insan olarak hatırlarlardı seni geride kalanlar" demişti. O kadar güldüm ki bisikletten düşüyordum. Evet, galiba öyle olmalıydı.

Dün akşam Salpêtrière Hastanesi'nin yakınından geçtim, seni hayata döndürmeye çalıştıkları yer. Katlanılmaz bir hatırası var. Salpêtrière'in yıkılmasını istedim, yıkmadılar. Neyse, böylesi daha iyi, ötekileri de düşünmek lazım, hayata döndürülebilenleri. İyi ki bu kitap var, bizim kitabımız. İnce ve tatlı kelimeler koyabiliyorum. Mutlu anılarımızı canlandırabiliyorum, onlardan çok var. Birlikte çok eğlendik biz.

Marie'yle birlikte bahçemizi temizlemekle uğraşıyoruz. Gülleri budadım, akşam suluyorum. Unutmadım, sulamayı sevdiğini söylemiştin, çünkü çiçeklere iyilik ettiğini düşünüyordun. O yüzden akşamları onlara senin adına su içiriyorum. Bahçenin yeniden çok güzel olmasını isterdim, uzağı iyi gördüğünü unutmadım.

Ev iyi durumda, bu konuya dikkat ediyorum. Manuela hâlâ görevinin başında. Şimdi her şeyden sorumlu hissediyorum kendimi. Eskiden sen yapıyordun, ben hiçbir şeye karışmıyordum, her şeyi benden daha iyi yapıyordun. Şimdi dizginleri ben aldım. Henüz bir ev perisi değilim ama bu işleri yapmaktan belli bir haz alıyorum. Kafamın içindeki şeyleri bir hale yola koyamadığım için dışarıdakileri koyuyorum. Bir sebze dolabının içinde büyük soğanlar buldum, beni ağlatmak için mi aldın onları?

Kitabın *Les Retraités sont débordés* çıkmak üzere, yakında bana bir nüsha gönderirler, Belçikalılar ilgileniyor, Brüksel'e gidip onlarla görüşmemi istediler, senin için bunu memnuniyetle yaparım.

Sürekli mektup geliyor sana. Bugün Cortal Consors sadık müşterileri olmana teşekkür ederek, 1 Nisan'la 31 Mayıs arasında açacağın hesaba yatıracağın her meblağ için %5'lik bir faiz oranı sunuyor. Mali danışmanınla ve ekibiyle konuşman yeterli olacakmış.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Gri Pazar sabahlarını sevmiyorum.

Eskiden bitpazarına giderdik. Ya senle giderdim, ya da sen nakışlı çarşaf yığını içinden bulup çıkardığın bir harikayla geri dönene kadar beklerdim.

Şimdi o harikaların içinde uyuyorum.

Her şeyi almak isterdin, güzel olan her şeyi, ben de seni durdurmak için mücadele etmek zorunda kalırdım. Bir gün, cazibesine kapılmanı önlemek için, kumarhaneleri yasaklar gibi, eskicileri yasaklamayı önermiştim sana.

Sonuçta, pişman değilim. Senin sayende güzel eşyalar arasında yaşıyorum, daha az mutsuz olmanın bir yolu bu.

Françoise sana çiçek götürmek için Père-Lachaise'e gitmeye devam ediyor. Dün, senin bölmenin önünde beyaz kamelyalar görmüş. Bence Francine'le Jean koydu onları. Ben hiç gitmiyorum, cesaret edemiyorum, ayrıca senin özünün orada olduğuna da inanmıyorum.

Postayla bir bitki ve çiçek kataloğu geldi sana, açma izni verdim kendime. Sana "kendi kendini temizleyen ve her koşulda rengârenk açan çiçekler" öneriyorlar. "Büyük ve uzunlar, üç tanesi bir metre kareyi doldurmaya yetiyor." Çok çirkinler. "Saplı bir Japon söğüdü ve kenarları sarı etekli bir gülün kalın, dalgalı ve kıvrımlı taçyapraklarıyla Fransız kankan çiçeği" Aman ne güzel.

Nelerden yırttığını görüyor musun?

Bir kâbus gördüm. Bu gece rüyamda beni bir başkası için terk ediyordun. Adamı da gördüm, pek olağanüstü biri değildi, bir Jeremy Irons değildi, ama belki çok nazik biriydi. Korkunç derecede mutsuz oldum. Kendi kendime şu soruyu sormaya cesaret edemiyorum. Beni bir başkası için terk etseydin bu kadar mutsuz olur muydum?

Bir vesikalık fotoğrafını buldum, kitabının kapağına koyacağız. Fotoğraflarda kendini beğenmediğini biliyorum ama bu fotoğraf çok güzel. Biraz hüzünlü bir halin var. Belki de normaldir, benimle evli birinin her gün gülecek hali yok.

Fotoğrafı bütün arkadaşlarımıza göndereceğim. Sevineceklerine eminim, seni görmeyeli çok oldu. Benim ihtiyacım yok, çok fazla hatıram var.

Telif Sahipleri Derneği sana 5800 Avroluk büyük bir ödeme yaptı. Ne kadar mutlu olurdun! Eminim bunu kutlamak için beni yemeğe çıkarırdın.

Ne zaman eline para geçse öncelikle insanları mutlu etmeye çalışırdın. Bu parayı ne yapacağımı bilmiyorum, ihtiyacım yok. Senin paran. Emeğin ve yeteneğinle kazandın onu. Belgeselin *L'Enfant et l'Orchestre* yeniden yayınlanmış, güzel bir belgeseldi, gelir düzeyi epey düşük bir yerde, klasik müzik tutkunu ve enstrüman çalmayı öğrenen çocukları gösteriyordu. Çoğunlukla epey pahalı olan enstrümanları almak ailelerin iflahını kesiyordu.

Filminin yeniden yayınladığını duymak seni gururlandırırdı, çünkü uzunca bir süredir televizyon seni unutmuştu, ben sana göre çok daha şanslıydım ve bu seni çok üzüyordu. Telefonlar ve mektuplar çoğunlukla bana geliyordu ama asla sende bir kıskançlık görmedim.

Aksine, benim başarılarım seni mutlu ediyordu. Tersi olsaydı muhtemelen ben senin kadar olgun davranamazdım.

Ama bir kitap yazmıştın, yenisini yazma projen vardı, moralin düzelmişti. Umarım mutlu öldün. Bu benim için küçük bir teselli olur.

Ayrıca, emekli sandığı senin emekli maaşının bir kısmını bana yatıracak. Hâlâ bana hediye vermeye devam ediyorsun, kendini durduramıyorsun, ama bu hediyeler beni çok fena ediyor. Keşke hâlâ ben seni fena edebilseydim.

Bilgisayarımın masaüstünde senin fotoğrafının olduğu dosya var. Seni büyük görebilmek için sık sık onu açasım geliyor. Muhtemelen bana acı verdiği için. Madem bunu dedim, seni görmek için onu açmayacağım artık, sen her yerdesin, beni ele geçirmişsin.

Seni sürekli fazla nazik olmakla suçlardım. "Nazik" kelimesini sevmiyordum. Gittiğinden beri biraz değiştiğimi hissediyorum. İnsanların nezaketi beni duygulandırmaya başladı. Belki beynim sulandı, bir huzurevine gitmem gerekecek, o da herhalde bunamanın yolu üstündedir.

Yakında herkesi sevmeye başlayacağım ve çekilmez derecede sıkıcı biri olacağım.

İnsanlarda beni duygulandıran şey, biyolojik olarak tükenmeleri. Onları ölüm döşeklerinde düşününce duygulanıyorum; adi, şişko aptallar bile, biliyorum ki öldükten sonra daha az adi olacaklar, öyle aptalca şeyler söylemeyecekler. Toussaint Günü'nde* katiyen mezarlığa gitmem, çünkü o gün mezarlıklarda ölülerden çok yaşayanlar oluyor. Charente'taki bahçemiz hususi bir arazi ile mezarlığın arasında, yaşayanlar ile ölülerin arasında. İki komşu yer arasında bir mukayese yapabiliriz. Bir tarafta yapay taştan bir kulübe, XVI. Louis barbeküsü, bağıran çocuklar ile bir havuz, partiler, doğum günleri, düğünler, karaokeler...

Diğer tarafta, eski taştan küçük yapılar, süslü çan kuleleri, heykeller ve gayet sessiz komşular, otomobil yok, çiçekler, haçların üstlerine tünemiş birkaç kuş, rüzgârın sesi. İnsanın neredeyse yaşamak isteyeceği bir ortam.

* Toussaint Günü: 1 Kasım'da kutlanan ve bütün azizlerin anıldığı bir Katolik bayramı. Ölüler günü olan 2 Kasım'dan bir gün önce kutlanır. (ç. n.)

Bir sürü otomobilimiz oldu. Üstü açık olana bayılıyordun. Bir ara Coupe Volvo vardı, Alfa 6 vardı, Peugeot Cabriolet 404 vardı, Coupe Rover vardı. Daha sonra o güzel Amerikalı Camaro ve bir kraliçe otomobili olan Bentley vardı, senin için normaldi tabii. Ben şoförddüm ama kraliçeyle senli benli konuşuyordum.

Senin bir atkını taktım, bejin üstüne yeşil ve narçiçeği renginde çiçekler işlenmiş. Çok güzel. Dün iki kişi ona hayran kaldı, bunun senin atkın olduğunu söyledim ve muhabbet olsun diye senin beğeninin ikimize de yettiğini anlattım. Elbette zevk sahibiydin, yoksa beni seçmezdin. Bundan gurur duyuyorum, sen bunun farkında değildin çünkü bu konularda konuşmazdım.

Birçok kişinin seni beğendiğini ve zorlu rakiplerim olduğunu biliyordum, bununla hiç övünmezdin, daha ziyade ben övünürdüm, küçük bir horoz gibi.

Televizyonda Wermus'la sigara yasağı üzerine bir tartışma programına çıkmıştım. Durumumu bildiği için bana özellikle nazik davranıyordu. Dula duyulan mecburi sempati. Tartışma esnasında bana mutlu bir tiryaki olup olmadığımı sordu, "tiryakiyim, evet" dedim.

Beni evcilleştirmeyi becerdin, o kadar da kötü olmadığımı anlamıştın.

Güçlü bir kişiliğin vardı. Sana kendimi affettirmem gerektiğinde benden daha kötü kocalardan örnekler veriyordum, sen de bana "Gerçekten, onlara hiç katlanamazdım" diyordun.

Bana katlandın. Demek ki katlanılabilir biriyim.

Meslek hayatımda iniş çıkışlarım oldu. Sonuçta, iyi zamanlarımı sana sunabildiğim için memnunum.

"İyi günler Madam Sylvie Fournier, işte 28.03.2011 tarihli alacağınız." Alacağın - 0,89 Avro.

Madam SFR gerçekle yüzleşmek istemiyor, mektup göndermeye devam ediyor sana.

Halbuki haber verilmişti ona, kabullenemiyor tabiri caizse. Seni kaybetmiş olmayı kaldıramıyor, teselli edilemeyecek durumda.

Madam SFR'ye göre müşteri insan değildir, ölemez. Para çekilen bir hesap numarasıdır. Kendisi de bir insan olmayan Madam SFR *ad vitam aeternam** istiyor, ama olmuyor işte.

Zavallı Madam SFR, ne kadar mutsuz olmalı.

Bir listeye girildiği zaman ebedi olunuyor, ölünmüyor. Ölüme karşı bir aşı, listeye girmek.

* *Ad vitam aeternam*: Sonsuz hayat. (ç. n.)

Televizyon için çalışmayı bıraktığında, daha doğrusu çoğu zaman hafıza kaybından mustarip televizyon seni bıraktığında, sürekli dip dibe olmaktan şikâyet ediyordum, bunun ille iyi bir şey olmadığını düşünüyordum. Biraz yalnız kalmaya ihtiyacımız vardı. Bu kadarını istememiştim.

Sineklerin kanatlarını koparan ve bunun iyi bir şey olmadığını duyunca şaşırıp kalan melek yüzlü kötü çocuk olabildiğimi kabul ediyorum. Şu farkla ki, ben melek yüzlü değilim, sineğim de bir yusufçuktu ve uçtu gitti.

Bazen seni kıskanırdım, herkes seni seviyordu, bundan rahatsız oluyordum. İntikam almak için yaptığın her şeyi bunu sağlamak niyetiyle yaptığını söylerdim. İnsanlara davranışını fazla nazik buluyordum. Haksızlık ediyordum sana, aslında doğal olarak nazik olduğunu gayet iyi biliyordum.

Dün Veronique'le beraber bir kitap fuarındaydım. Önlerindeki bankoda kitaplarıyla duran yazarları görünce bütün yazarların sakatatçı olduğuna ikna oldum.

Öküz yüreği teşhir etmek yerine kendi işkembelerimizi sergiliyoruz. Çoğunlukla sadece sinekler ilgi gösteriyor.

Sen kendi kitabında, her zaman olduğu gibi, kendinden değil, başkalarından bahsediyorsun. Onları iyi yüreklilikle ve dikkatle dinledin, bana da öyle yapardın. Bu işi yaparken de yine arkadaşlar edindin.

Tatili büyük bir endişeyle bekliyorum, Charente'taki güzel evimize sensiz gitmeye cesaret edip edemeyeceğimi merak ediyorum. Esnaf bana seni soracak, bir kez daha öldüğünü anlatmam gerekecek. Yine üzgün bakışlara muhatap olacağım, cesaret kırıcı cesaret telkinleri kazanacağım.

Geçen sene seçtiğin ve diktiğimiz bütün o güzel ağaçlar... Açmışlar mıdır acaba? Açmayan sensin. Şuurun açılmadı. Ağaçların büyüdüğünü göremeyeceksin.

Charente'ta beni rahatlatan bir şey var, denizin üstündeki muazzam gökyüzü ve uzaklaşan kuş üçgenleri. Romantik ölüm üzerine bir filmde, ruhların göçüşünü çağrıştırmak için göçmen kuşları kullandığımı hatırlıyorum. Çok özgün bir fikir değildi ama Schumann'ı imdada çağırmıştım ve onun *Requiem*'iyle iyi olmuştu.

Kuş üçgeninin içinden bir tanesini seçeceğim ve gözden kaybolana kadar takip edeceğim.

Charente'ta, nereye gidildiğini bilenlerin ailecek yattığı eski mezarlık var.

Ve tabii Saint-Froult plajı var, her sabah koşmaya gittiğimiz büyük plaj. Plajın sonunda dururduk, orada "yasak bölge" tabelası vardı.

Sen bu sefer durmadın, devam ettin, "göçmen kuşların istirahat bölgesi"ne girdin.

Yazarken üzüntümü unuttuğum anlar oluyor. Sana yazıyormuşum ve sen omzumun üstünden okuyormuşsun gibi hissediyorum.

Umarım kitabımı beğenirsin. Renkli bir kitap olmasını istiyorum. Anılarımızı canlandırdığım hissine kapılıyorum.

Zaman içinde renkler biraz matlaştı.

Bu sabah posta kutusunda yine bir çiçek kataloğu vardı.

"Fil kulağı şeklinde, bir metreye kadar büyüyen dev yapraklı bir bitki. Taçyaprakları titizlikle işlenerek uçan bir güvercine benzetilmiş beyaz çiçekler. Yaz boyu bahçeyi kuşatan yıldızçiçeği."

Ne zaman kesecekler sana bu korkunç şeyleri göndermeyi?

Çiçeklerle bayağılık yapmayı becermek hepsinden beter.

Hele o güzel bahçelerini düşününce.

Seninle kırk yıl yaşayınca insan çok müşkülpesent oluyor. Kızların çoğu, güzel de olsalar rahatsız edici geliyor. Seninle aralarındaki farklara baktığımda, bu fark çok nadir onların lehine oluyor. Sen de rahatsız edici geliyordun. Her şey rahatsız edici geliyor, en başta da ben.

Sonuçta, yanlarında sıkılmadıklarımı tercih ediyorum. Çok kalabalık sayılmazlar.

Dün evde bir davet verdim. İki sadık dostum Georges ile Yves geldi. Güzel bir sofra hazırlamıştım, sen buradaykenki kadar güzel bir sofra olmasını istiyordum.

Nakışlı bir örtü serdim, Saint-Ouen'daki bitpazarından aldığın çiçekli tabakları çıkardım, eski kristal bardakları koydum, dekoratör Yves'i etkilemek istiyordum. O gün hava olağanüstüydü, kristaller ve gümüşler güneşle ışıldıyordu, çok güzeldi, sanırım sen de gurur duyardın. Bahçedeki çardakta senin şerefine şampanya içtik, sonra yemeğe geçtik. Beyaz Cheverny şarabı ile domatesli somon tartar, kırmızı Gaillac şarabı ile mantarlı ördek, ayrıca parmesanlı roka salatası ve meyvalı tiramisu. Hepsi gayet iyi oldu, Bay Picard'ın eline sağlık.

Senin yerin boştu ama senden çok bahsettik.

Yves bana yemek boyunca senin de yanımızda olduğunu söyledi. Mozart'ı düşündüm, müziğinin peşinden gelen sessizlik yine Mozart'tır.

Messe du couronnement'ı dinliyorum şu anda. Dışarıda ilkbahar, bahçemiz çiçeklerle dolu. Mutlu olmak için ne eksik?

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

France 2 kanalındaki gazeteci, yakışıklı olduğu için senin beğendiğin adam, dün siyah bir kravat takmıştı ve biraz üzgün bir hali vardı, acaba o da mı seni seviyordu?

Alışveriş yapacağım, fiyatları, kaliteleri karşılaştırıyorum, iyi bir manav buldum, rokası, Sicilya limonu ve güven veren bir yüzü var.

Yakışıklı peynirci Fernand bana 20 kuruş indirim yaptı, eminim dul olduğumu bildiği içindir.

Bana "genç adam" diye hitap eden tıknaz kasap Henri öldü. Şimdi karısı kasaplık yapıyor. Belki onunla evlenebilirim, hep iyi et alırım o zaman, kasabın özel parçası dediklerinden.

Duşlarımızı hatırlıyor musun? Her biri başka bir kattaydı. Onları aynı anda kullanamıyorduk. Duş alabilir miyim diye sana sormak zorunda kalırdım. Şimdi istediğim zaman duş alabiliyorum ama artık canım istemiyor, küvette uzun uzun yatmayı tercih ediyorum.

Jean-Michel Ribes, Rond-Point tiyatrosunda kitaplarımdan pasajlar okumamı teklif etti. Derhal bu güzel haberi vermek için seni aramak istedim, o kadar gururlandım ki herkese söyledim. Senin de bunu bilmeni isterdim. Neyse, uzağı iyi gördüğünü biliyorum, afişleri okuyabileceksin.

Dün akşam beni eve getiren taksi şoförünün bozukluğu çıkmadı, senin cüzdanından 10 Avro almak zorunda kaldım, son parandı. Cüzdanın artık boş. Onu sana geri verebilmek isterdim.

Seni Mısırlı kraliçeler gibi altınla kaplamak isterdim. Artık satılık şatolarla ilgilenmiyorum, canım şato filan istemiyor, kraliçemi kaybetmişim ben. Sıkılan ihtiyar bir kralım. Altınım artık hiçbir işe yaramıyor.

Cömert olsaydım, fakirlere verirdim.

Marie bana Brötanya'da bir ev göstermek istiyor. Çok istekli değilim, birkaç günlüğüne Charente'a gitmek ve evimizde sensiz nasıl yaşayabileceğimi görmek isterim.

O ev biraz sen demek. Ailenden kalan eski mobilyalar bana seni anlatıyor, tablolar senden bahsediyor, senin odanda Gustave Doré'nin güzel bir gravürü var, ayrıca annenin gençken yaptığı tablolar var ve eski kumaşlardan diktiğin güzel perdeler var.

Ayrıca o muhteşem bahçe, senin diktiğin ebegümeciler, güller ve geçen sene senin seçip Bay Daniez'nin ektiği bütün o ağaçlar var. Ve bütün o kuşlar, elektrik tellerinde kanat çırpan küçük kırlangıçlar, şapelin tepesine konan üveyikler, inatla, ornitologların onaylamamasına rağmen yiyecek verdiğin, sen bahçede çalışırken etrafında uçuşan küçük kuşlar, ibibikler var. Orada, her şey senden bahsediyor.

Neden gittin?

Saçma bir soru. Sen seçmedin.

Sana seçme hakkı verilseydi, eminim kalırdın.

Kitabın çıkacaktı, basın için fotoğraf çektirecektik, onu tanıtımcılara sunacaktın, gazetecilerle konuşacaktın. Muhakkak biraz endişeliydin ama heyecanlıydın da. Önemli bir ilkti, ilk kitabındı. Bütün bunlara biraz küçümseyerek bakardım, peki neden endişelenmiyordum? Eğer bir başarı elde etseydin, ben, resmî yazar olarak ben nasıl davranacaktım?

Eskiden, eve girdiğimde sen yukarı kattaysan "Ben geldim" diye bağırırdım yüksek sesle. Artık bunu yapmıyorum. Kime söyleyeceğim ki? Salomé'ye söyleyecek halim yok herhalde.

Eğer önce ben gitseydim, sen nasıl davranırdın?

Mutsuz olurdun diye düşünüyorum. Sonuçta, iyi bir çifttik. Zaman bazı hasarlar yaratmıştı, gündelik hayat bazı şeyleri biraz yıpratmıştı, karşılıklı rahatsızlıklarımız artmıştı, bazen birbirimizden nefret ettiğimiz olurdu ama uzun sürmezdi. Hep birbirimize dönerdik. Bizim aramızda elektrik akımı devam ediyordu.

Sen pozitif kutuptun bense negatif kutup. Böylece ışık yanıyordu ve sık sık da kıvılcımlar çıkıyordu.

Her zamanki üzücü kural: Dün, gözlüğümü kaybettim.

Saatini buldum, sana aldığım saat. Hâlâ çalışıyor, keşke o dursaydı.

Salomé harika, küçük bir kaplan o. Görsen bayılırdın ona, küstah, isyankâr, bazen de çok tatlı. Bazı geceler sevimli sevimli gelip benim omzumun üstünde uyuyor, parmaklarımı yalıyor.

İsmini çok sevmiyorum. Yanıltıcı geliyor. Bir inek gibi Sarıkız ismini koymayı tercih ederdim.

Bütün bu yazdıklarımı okursan geri dönmek isteyeceksindir. Sanırım sana hiç bu kadar güzel şeyi bir arada söylemedim. Kuşkusuz aptalca utangaçlığımdan. Sevimsiz şeyleri ne kadar rahat söyleyebiliyorsam, güzel şeyler de o kadar boğazımda kalıyor. Şimdi sen burada olmadığın için artık daha az utanıyorum. Ayrıca yazmak söylemekten daha kolay geliyor.

Devamlı akan su durduğunda serinliği özlenir, yanan ışık söndüğünde aydınlık özlenir ve insan karısını kaybettiğinde de onu ne kadar çok sevdiğini anlar. Anlayabilmek için en kötüsünün başa gelmesini beklemek ne acı. Neden mutluluğu, ancak çekip giderken çıkardığı sesle tanıyabiliyoruz?

Sen gitmeden önce mutlu muydum? Büyük bir acıdan sonra insanın daha önce her şey hep çok iyiydi diye düşünme eğilimi vardır. Her şey hep çok iyi değildi, daha iyiydi sadece.

Yukarıda güzel insanlarla karşılaşmış olmalısın, ama çekingenliğinden gidip onlarla selamlaşmamışsındır.

Bir gün seninle birlikte Line Renaud'yla bir lokantada karşılaştığımızı hatırlıyorum, daha yeni onun hakkında bir belgesel yapmıştın ve gayet iyi anlaşıyordun. Gidip ona merhaba dememene şaşırmıştım, rahatsız etmek istemediğini söylemiştin bana. Peki ya Mozart'la, Ravel'le, Watteau'yla Monet'yle karşılaşırsan... Onları tebrik etmeye cesaret edemeyecek misin?

Seni temin ederim sıkıcı biri değildin, sıkıcı biriyle kırk yıl birlikte olabileceğimi düşünebiliyor musun?

Dul Jacques aradı bu sabah beni, iyiymiş, fazla iyiymiş, iyi olmak onu rahatsız ediyormuş, yeni dul kalmış biri iyi olmamalıymış, yoksa karısını sevmiyor demek olurmuş. Ne saçma. İnsan asla mutlu olmaktan utanmamalı, asıl zor olan özgüvenli olmak. Dul olmadığın zaman bile.

Bazı insanlar vardır, yüzlerine bakınca yakında öleceklerini anlarsın, sen öyle biri değildin, neşeli bir görüntün vardı, devamlı gülümserdin. Ölmemeliydin, bu kesinlikle bir hata olmalı. Hayatı çok severdin, hayatın tatlarını çok severdin.

Artık istiridye yiyemeyeceğini, beyaz şarap içemeyeceğini düşünmek beni üzüyor. Diktiğin filizlerde açan gülleri bir daha göremeyeceksin, güneşte yanamayacaksın. Bitpazarından iyi bir parça düşürmenin tadına varamayacaksın, televizyon için film çekmenin keyfini yaşayamayacaksın. Güzel bir kitap okuduktan sonra uyumanın zevkini çıkartamayacaksın. Ve bir daha uyanma keyfini yaşayamayacaksın.

Bense bu zevkleri yeniden almaya başlıyorum ve neredeyse vicdan azabı duyuyorum.

İyiyim dediğim zaman biraz abartıyorum. Çoğu zaman kendimi Boynuz Burnu'nda, denizin hırpaladığı teknemin dibinde buluyorum. Fırtına geçmedi.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Kitabın basıldı, bana postayla gelecek, sabırsızlıkla bekliyorum, seni seven herkese bir tane göndereceğim, yayınevine pahalıya patlayacak.

Onları senin yerine imzalayacağım, ne yazacağımı bilmiyorum, senin ne yazacağını tahmin etmeye çalışacağım. Nazik olmalıyım. Kalın köylü parmaklarımla arp çalmayı öğrenmem gerekecek.

Evden çıkarken senin güllerine hayran hayran bakan bir çifte rastladım.

Kız bana bunun hangi çeşit gül olduğunu sordu, cevap veremedim. Ona sadece, bunun cevabını karımın verebileceğini ama maalesef kendisinin burada olmadığını söyleyebildim, az kalsın artık burada olmadığını söyleyecektim. Hava çok güzeldi, genç çiftin mutlu bir hali vardı, evimiz onları düşler âlemine götürmüştü, karatavuklar şakıyordu, havada neşe vardı. Bu ortamı bozmak istemedim, neşeli olmak nezaket gereğidir.

İlkbahar zincirinden boşandı, kendini yaz zannediyor. Evin önündeki filizlerde elli tane gül saydım. Bahçede uçuşan iki iskete kuşu gördüm. Beni görünce gittiler. Bekledikleri ben değildim. Düşünüyorum da, on yıldan fazla yaşamıyorlar ama buna rağmen capcanlılar, neşe dolular, beni allak bullak ediyorlar. Bir iskete kuşu olsaydım sonsuz bir hüzün taşırdım. Allahtan sen bir iskete kuşu değildin, daha uzun bir süre benim olabildin.

Hatırlıyorum, neredeyse her gece uyandığımda nefes alıyor musun diye bakardım ya da bedenin soğumuş mu diye elimle yoklardım.

Küçükken bir komşumuz vardı, Bay Seiller, bir sabah yanında karısının ölüsüyle uyanmıştı. Bu hikâyeyi hiçbir zaman unutmadım.

Geç saatlere kadar uyuduğunda ya da öğle uykusuna yattığında gider bakardım ölmediğini görmek için. Çoğu zaman seni uyandırır ve azar işitirdim. Odada bir şey aradığımı uydururdum. Ama sen de aptal değildin, bir gün bana "Bırak uyuyayım lütfen, ölmedim merak etme" demiştin.

Bugün artık bunu söyleyemezsin, haliyle benim de endişelenmek ve odanda bir şey arıyormuşum gibi yapmak için bir sebebim yok.

Kendime başka endişeler bulmalıyım.

Yoksa sıkılacağım.

Biraz evvel, bir randevuya gitmeden evvel sana yazdığım bir not kâğıdını buldum.

Şöyle yazmışım:

"14:15. Çıkıyorum, ama döneceğim!
Umarım inceliğimi takdir edeceksindir,
Seni uyandırmadım
Bunu yapmak istediğim halde.
Öpüyorum seni
Jean-Louis.
Telefonum açık."

Bugün seni uyandırabilmeyi isterdim.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Demin postayla Secours Populaire'in dergisi geldi, sana bir reklamı var: "Yaz boyu hafif ve güçlü bacaklar."

Bütünüyle hafiflemiş olan sana diyorlar bunu. Sen şimdi tartıya gelmez bir haldesin. Bir mektup tartısının ibresini bile kıpırdatamazsın.

Ağırlıksız bir şeysin, bulut gibi, buğu gibi, koku gibi, hatıra gibi hafifsin...

Güzel III. Napoléon duvar saati ne yapsam çalışmıyor. Kurdum, düzelttim, anlamıyorum. Belki de neşeli bir şekilde çaldığı için çalmaya cesaret edemiyor. Ya da belki sen gittiğinden beri zamanı göstermek ilgisini çekmiyor, çünkü vakit çok yavaş geçiyor. 12 Kasım'dan beri günler daha uzun. Senin küllerini toplayıp büyük bir kum saatine doldurmalı, sana bakarak zamanı geçirmeliydim.

Bir anlık da olsa senin hayata döndürülebileceğini sandığımız o zor anları unutmaya çalışıyorum. Dostlarla seni görmeye geliyorduk, sen çoktan gitmiştin, bir makine senin hâlâ yaşadığını söyleyerek bizi kandırıyordu. Yatağının kenarında otururken, on beş sene evvel, *Grammaire impertinente* kitabımda yazdığım bir cümleyi düşündüm: "Bernard yirmi yıldır koma halinde bulunan karısına ilgisini kaybetmeye başlamıştı. 'Yirmi yıl' bir zaman zarfıdır."

Elbise dolabımızda artık sadece benim kıyafetlerim var. Marie seninkileri Emmaüs Hayır Kurumu'nda çalışan arkadaşlara vermeyi akıl etti. Bir tek sana çok yakışan kloş şapkalar kaldı. Antika otomobilimiz döneminden kalmaydılar, ne güzel bir dönemdi o. Onları başka birinin üstünde görmeye tahammül edemezdim. Bir çekmecede duruyorlar, seni iyi tanıdıklarını düşünüyorum, kafana yerleştirildikleri için beyninin içinde olan biten her şeyi, benim bilmediğim düşüncelerini işitiyorlardı. Benim de orada, üzüntülerinin yanında bir yerim olmalı.

Küçük şapkalarına baktıkça sonsuz bir hüzünle, bozulan, kuruyan beynini düşünüyorum.

Sonsuza değin söndü.

Bir daha beni hiç düşünemeyeceksin...

Benim hakkımda bir küçük düşünce kalmış mıdır diye şapkaların içlerine baktım.

Secours populaire, Rahip Pierre, Bay Folloreau, Antikacı bey, Marionnaud parfümleri... Karıma mektup yazıp ondan para istemeyi de, promosyonlarınızdan faydalanmasını istemeyi de kesin artık. Öldü o. Gazetede yazdı.

İlkbaharın coştuğunu söylemiştim, kendini yaz zannediyor demiştim, işte kanıt. Mayıs başındayız ama güller solmaya başladı bile. Sanki doğanın fazla vakti yok, acelesi var. Yapmayı bildiği her şeyi göstermeye çalışıyor, gözümüze girmeye çalışıyor, bu senin büyük zaferin ya da yenileceğini bile bile girdiğin bir savaş. Doğa son kurşunlarını atıyor, insanın aklına, bir sanatçının ölmeden evvel verdiği son büyük başyapıt geliyor.

Bu sabah kargo şirketi Chronopost'la epey ağır bir paket geldi. Ama kitaplar değildi, kirazlardı. Michel, her sene yaptığı gibi Charente'taki kiraz bahçemizin ilk mahsullerini yollamış bize. Bu sene kuşlar nezaket gösterip normalde bıraktıklarından daha fazlasını bırakmışlar. Muhteşemler, kıpkırmızılar. Bembeyaz buzdolabına biraz renk getirdiler, neşelendirdiler. Çok şükür ki kara kiraz değil bunlar.

Paris'teki bahçemiz güllerle dolup taşmış. Her sabah bir tanesini mutfak masasına koyup kahvaltımı onunla birlikte ediyorum. Eskiden, karşımda sen vardın; sana geceleyin dinlediğim radyo yayınlarından bahsederdim, sen de bana rüyalarını anlatırdın. Güle bakıyorum, hayat bana daha kolay görünüyor.

Solduğu zaman ne yapacağım?

Artık alışveriş merkezi Auchan'a gitmiyorum. Oraya her zaman birlikte giderdik. Çok uzak geliyor. Auchan'ı özlüyorum, seninle birlikte gitmek isterdim, ucuza iyi şaraplar buluyordum, balık da çok taze ve parlak gözlü olurdu.

Birlikte yaptığımız her şey gözümde tütüyor, aslında hep heyecan verici şeyler yapardık. Kuşkusuz, o sırada şikâyet ediyordum.

Stendhal'in dediği, hatıraların kristalleşme evresinde olmalıyım. Hatıralarım ölü yıldızlar gibi parlamaya devam ediyor. Geçmiş bana gerçekten geçmiş görünüyor, gelecekse pek güven verici değil. Fiilleri, koşul kipinde çekmeyi tercih ediyorum.

Dr. Sorba'yla karşılaştım biraz evvel. İkimiz hakkındaki kitabımı bitirmek üzere olduğumu söyledim ve ekledim: "Umarım Sylvie benimle gurur duyar." Bana senin benimle çok gurur duyduğunu söyledi.

Daima benimle gurur duyulmasına ihtiyaç duydum, ancak öyle ben de kendimle gurur duyabiliyordum.

Küçükken iyi bir şey yaptığımı düşündüğümde, bir balık tuttuğumda, bir köryılan ya da kelebek yakaladığımda, resim yaptığımda, bir şiir yazdığımda tebrikleri kabul etmek için derhal gidip bunları anneme göstermem gerekirdi. Seninle de çoğu zaman aynı şey oldu. Bir panjur boyadığımda, çimenleri biçtiğimde göstermek için seni çağırıyordum. Yazdığım yazılarda da sık sık aynı şeyi yaptım. Yazdıklarımı beğenmek işine gelirdi. Bunu dedim ama, senin kanaatine ve eleştirine de güvenim vardı ve çoğu zaman istemeye istemeye küçük değişiklikler yapardım.

Seni hak ediyor muydum?

Sen benim en iyi tarafımdın, umarım ben de senin en büyük kusurun olmamışımdır.

Bütün solmuş gülleri kesmem gerekecek, yeni çiçek açmaya çalışan filizlerin yorulduğunu öğretmiştin bana. Bir tabureye çıkmam gerekecek, çok yüksekler. Bir tarafımı kırmaktan korkuyorum. Sağlam kalsam iyi olur, tekerlekli sandalyemi itmek için yanımda olmayacaksın çünkü.

Dün, antika otomobilimizde birlikte çekilmiş fotoğraflarımızı buldum. Senin kafanda küçük beyaz şapkan vardı, benimse gri saçlarım.

Hatıralarımızı seçip ayırdığım zaman, sanırım en iyileri antika otomobille yaptığımız yolculuklar olacak. O yolculuklar mutluluğu andırıyordu. Tepemiz açık, kır manzaralarının içinden geçerdik, Pas-de-Calais, Oise, Gard, Charente... Ön camı indirince neredeyse bir uçak, bir uçan halı oluyordu. Kırların kokusu geliyordu rüzgârla. Çiçeklerle kaplı küçük bir yol hatırlıyorum, ön tampon bir çim biçme makinesi gibi çiçekleri kesiyordu ve havaya fırlayan çiçekler otomobilin içine düşüyorlardı, yeni evliler gibi üstümüz başımız çiçeklerle kaplanmıştı.

Sık sık bozulurdu ama paniğe kapılmazdık, sen gülerdin, ben de kaputu açardım. Kaç defa alev aldı. Seni seyreden inekleri hatırlıyorum, kıskanmazlardı, ben, peşimizden gelen leyleklerle ve kuşlarla yarışırdım.

Tatilin sonunda gidip onu bir samanlığa bırakırdım, güvercinlerin pisliklerinden korumak için üstünü büyük beyaz bir örtüyle örterdim. Onu orada bırakıp giderken hüzünlenirdim, o da hüzünlenirdi. Bir kere sana farların altında iki su birikintisi gösterdiğimi hatırlıyorum, bunların gözyaşları olduğunu söylemiştim.

Şimdi anlıyorum neden onu sattığımda ağladığını. Otomobil için ağlamıyordun, çok daha acı bir şey vardı. Gençliğimize ağlıyordun.

Şimdi siyaha boyandı.

Benim geleceğim gibi.

Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım.
Her geçen gün, her bakımdan daha iyiyim, çok daha iyi olacağım...

Gazete satıcısı bana bir kere daha senin olağanüstü olduğunu, çok özel biri olduğunu söyledi. Şimdiki zamanın hikâyesini kullandı. "Bize hayatı bir günlük bir şey gibi sunan bu zalim zaman" diye yazmıştı Proust.

Haber kipinin hikâyesinden nefret ediyorum. Hatta bazen, şimdiki zamanı sevmediğim de oluyor.

Küçük bir seyahatten döndüm. Sanki beni bekliyormuşsun gibi, döndüğüme memnun oldum. Sensiz ev çok hüzünlü, Salomé beni hiç umursamıyor ya da duygularını iyi saklıyor. Kapıyı açar açmaz fırsat bu fırsat deyip bahçeye kaçıyor, ne bir hoş geldin ne bir tatlı bakış.

Ama bir sürpriz vardı. Işık ve bahar girsin diye panjurlar ile pencereleri açtım. Normalde hiç açmadığım bir pencereyi açınca bir gül yüzüme değdi. Yokluğumda açmış. Pencerenin önüne gelebilmek için filizinin durduğu yerden iki metre uzaklaşmak zorunda kalmış ve olağanüstü bir güzellikte yarı yas rengi olan açık mor renginde açmış.

Acaba sen de sadece yarım gitmiş olabilir misin?

Senden yine bir bağış yapman isteniyor, bu sefer yetim kalmış polis çocuklarına destek olan Orphéopolis'ten gelmiş. Zarfın üstüne kırmızı kalemle şöyle yazılmış: "Kalbinizi bir polis yetimine açtığınız için teşekkürler."

Polis senin kalbinin sonsuza dek kapandığını bilmiyor. Artık kimse için çarpmayacak.

Charente'taki evimiz hâlâ aynı güzellikte. Parmaklıkların önüne diktiğin güller çiçek açmış, bahçen harikulâde. Ebegümeciler coşmuş, bütün girişi kaplamışlar. Bütün yeni ağaçlar gayet güzel çıkmışlar, elma ve armut ağaçları meyvalarla dolup taşmış, ayvalar bile var, Michel konserve yapabilecek. Çimler yemyeşil, yer yer beyaz ya da gri lekeler geçiyor, bunlar, hâlâ şapelin çan kulesinin üstünde duran üveyikleri gözetleyen kediler. Cennet böyle bir yer olabilirdi.

Tek başıma gitmeye korkuyordum, neyse ki kardeşlerim benimle geldiler, yanlarına bir âlet edevat çantası da almışlardı, herhalde beni tamir edeceklerdi.

Çakılların arasından çıkan bütün otları yoldular, kilitleri yağladılar, sallanan perde çubuklarını onardılar, yeniden yapıştırdılar... Uzun zamandır yapılması gereken ve sana bir gün yapacağım diye söz verdiğim her şeyi yaptılar. Senin bahçıvan makasını bulamadık, sanki çiçekleri kesmemizi istemiyordun. Yeni bir tane almam gerekti. Bay Tamirci'ye gittik, oraya hep seninle birlikte giderdik.

Seninle ilgili çok miktarda hatıra kuşatıyor etrafımı, fırtına öncesi çıkan bir sinek bulutu gibi. Gözlerime, kulaklarıma, burnuma giriyorlar, kurtulmaya çalışıyorum ama yapışıyorlar. Bir parmağındaki yara bandını çıkarmak için debelenirken öbür parmağına yapıştıran komedi tiplemesi gibi hissediyorum kendimi ve bu durmadan oluyor, skeç çok uzun sürüyor. Ölüyken canlıyken olduğundan çok daha yapışkansın.

Evi satmak isteyip istemediğimi bilmiyorum. Biraz senin eserin orası. Onu sürdürecek cesareti bulacak mıyım?

Tatilimiz hüzünlü geçmedi, burası çok güzel. Güzel şeyler asla büsbütün hüzünlü olmazlar. Beni "şeylerin güzelliği içinde" bıraktın, şairin dediği gibi. Ayakta kalmayı başarmalıyım.

"Artık dulum. 12 Kasım günü Sylvie öldü.
Çok üzücü.
Bu sene indirimli satışlara birlikte gidemeyeceğiz."

Jean-Louis Fournier eşinden önce ölmek istiyordu. Ama eşi ondan önce davrandı. 40 yıllık evliliğin ardından dul kalan Fournier kendini teselli etmek, belki de intikam almak için karısından söz ediyor. Ama onu anlatırken aslında bize kendisini anlatıyor.

Kapak fotoğrafı: Yazarın özel koleksiyonundan.

ISBN 978-975-08-2476-0
11 TL
9 789750 824760